

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

ข้อมูลทั่วไป

การรับฟังความคิดเห็นต่อการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศ ในวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๓ ณ ศูนย์การประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี อาคารอิมแพ็ค ฟอรั่ม จังหวัดนนทบุรี

กลุ่มเป้าหมายจาก ผู้แทนภาคีการพัฒนา ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนสถาบันการศึกษา และภาคประชาชน จำนวน ๔๐ คน

ประเด็นรับฟังความคิดเห็นต่อการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศ

๑. กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

๑.๑ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

โดยการใช้สื่อออนไลน์ (Social Network/Website/VDO) ที่มีลักษณะในเชิงโต้ตอบ (Interactive) และมีเนื้อหา ความรู้ที่ร่วมสมัยตลอดจนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ทุกกลุ่มเป้าหมาย

สรุปผลความคิดเห็น

- (๑) การส่งเสริมความรู้ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเป็นประเด็นที่สำคัญและมีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง
- (๒) ควรนำเสนอเนื้อหาสาระที่กระชับ เข้าใจง่าย ร่วมสมัย ชัดเจน สร้างสรรค์ และใช้ภาษาที่ไม่ซับซ้อน และให้ความสำคัญกับวิธีการนำเสนอที่สามารถสื่อสารให้ถึงคนทุกกลุ่มเป้าหมายได้
- (๓) การสื่อสารแบบสองทาง (Interactive) ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับผู้ดำเนินการสื่อสาร แลกเปลี่ยน ต้องเป็นคนที่มีความประสิทธิภาพและมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่นำเสนออย่างชัดเจน
- (๔) สื่อ Social Media เป็นสื่อที่มีพลังอย่างมากในยุคปัจจุบัน สามารถสื่อไปถึงกลุ่มคนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว จึงควรใช้ Social Media เป็นหนึ่งในการสื่อสาร
- (๕) ถึงแม้ว่าประชากรใน Social Network จะมีจำนวนมากและมีบทบาทอย่างมากในปัจจุบัน การดำเนินการต่าง ๆ ยังคงต้องให้ความสำคัญกับประชากรที่ไม่ได้อยู่ใน Social Network ด้วย
- (๖) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการเมืองอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ควรนำเสนอประเด็นดังกล่าวเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมกันดำเนินการ นอกจากนี้ ควรบรรจุความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่เด็ก และเพิ่มช่องทางการสื่อสารในรูปแบบออนไลน์ให้มากขึ้น
- (๗) ควรทบทวนการดำเนินการในประเด็นดังกล่าวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนบริบทของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป อาทิ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ไม่มีข้อจำกัดในปัจจุบัน เพื่อนำข้อดีและข้อเสียมาทบทวนปรับปรุงก่อนการดำเนินการต่าง ๆ ต่อไป
- (๘) การสื่อสารสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ควรนำภาคส่วนอื่น ๆ อาทิ NGO และภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการสื่อสาร มากกว่าการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมาขาดความไม่เชื่อมั่น

ในรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐจะส่งผลให้การสื่อสารไม่มีประสิทธิภาพและผู้รับสารจะปฏิเสธการรับสารและการเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้น

- (๙) ควรมีการปรับปรุงองค์ความรู้เรื่องการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้ครบถ้วนและเผยแพร่เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงข้อมูลชุดเดียวกันก่อน โดยควรมีการนิยาม “การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” ให้ชัดเจนและทุกฝ่ายเข้าใจตรงกัน เพื่อให้การถกเถียงและการพูดคุยต่าง ๆ อยู่บนหลักข้อมูลชุดเดียวกัน เนื่องจากปัจจุบันความขัดแย้งมักมาจากการที่ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือมีชุดความรู้และข้อมูลที่แตกต่างกัน (Asymmetric Information)
- (๑๐) สถาบันพระปกเกล้ามีความเหมาะสมกับการเป็นผู้รับผิดชอบหลักในกิจกรรมนี้ในแง่วิชาการ อย่างไรก็ตาม ในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายสำคัญอย่างมิลเลนเนียลและเยาวชน Generation Z สถาบันพระปกเกล้าอาจจำเป็นต้องพึ่งพาหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการสื่อสาร อาทิ ภาคเอกชนกลุ่มอินฟลูเอนเซอร์และไมโครอินฟลูเอนเซอร์ เนื่องจากภาพลักษณ์ของสถาบันพระปกเกล้าที่มีความน่าเชื่อถือในเชิงวิชาการแต่ไม่ดึงดูดใจต่อกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว

๑.๒ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๒ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ

ผลักดันให้มีการบังคับใช้ ร่างพระราชบัญญัติการมีส่วนร่วมของประชาชนฯ และการเผยแพร่ความรู้และเพิ่มช่องทางในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประชาชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายประชาธิปไตยภาคประชาชน

สรุปผลความคิดเห็น

- (๑) ปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะคือการสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่นและเครือข่ายประชาชน ทั้งนี้ ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาหรือการนำบุคลากรที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญมาบริหารท้องถิ่นและเครือข่ายประชาชนต่าง ๆ ด้วย
- (๒) สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการทำมาหากินเลี้ยงปากท้องมากกว่าการสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในนโยบายสาธารณะ ซึ่งส่งผลให้ผู้นำหรือผู้มีอิทธิพลในภาคส่วนต่าง ๆ สามารถชักนำกลุ่มประชาชนได้ ดังนั้น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างยั่งยืนจึงควรมุ่งเน้นให้ประชาชนมีรายได้ที่เพียงพอก่อน
- (๓) การมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะและการนำนโยบายไปปฏิบัติ นอกจากส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมแล้ว ควรให้ความสำคัญกับภาคส่วนอื่น ๆ ด้วย อาทิ ภาคเอกชน
- (๔) การมีส่วนร่วมของประชาชนและการแสดงความคิดเห็นในรูปแบบต่าง ๆ ควรได้รับความคุ้มครองและป้องกัน เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบัน การแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกับกลุ่มบางกลุ่มจะนำไปสู่การตอบโต้ที่รุนแรง เช่น ใน Social Media ซึ่งมีการ Social Sanction กันอย่างรุนแรง

๑.๓ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ การสร้างความสามัคคีปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติ

การนิรโทษกรรมแก่ผู้ที่กระทำความผิดเนื่องจากการชุมนุมและการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนอันเกิดจากความขัดแย้งทางการเมือง และการแก้ไขรัฐธรรมนูญ

สรุปผลความคิดเห็น

- (๑) ควรมุ่งศึกษาสาเหตุ ที่มา และเบื้องหลังของความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จึงจะแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้อย่างตรงจุด
- (๒) การแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ ต้องมุ่งแก้ไขเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนอย่างแท้จริง มิใช่เพื่อผลประโยชน์ของพรรคการเมือง และก่อนการแก้ไขรัฐธรรมนูญฯ ต้องมั่นใจได้ว่าการแก้ไขดังกล่าวจะสามารถจัดความขัดแย้งและสร้างความปรองดองได้จริง
- (๓) รัฐบาลควรเป็นเจ้าภาพในการเชิญทุกฝ่ายเข้ามาสู่กระบวนการปรึกษาหารือ (Dialogue) เพื่อหาทางออกร่วมกันในการแก้ไขความขัดแย้ง และต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการดังกล่าวตลอดจนการนำผลลัพธ์ไปสู่การปฏิบัติ
- (๔) ปัจจุบันความขัดแย้งทางการเมืองนอกจากจะเป็นการขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองแล้ว ยังขยายไปสู่ความขัดแย้งในระดับครอบครัวด้วย ดังนั้น ควรเร่งดำเนินการสร้างความสามัคคีปรองดองอย่างรวดเร็ว
- (๕) การนิรโทษกรรมทางการเมืองแก่ผู้ที่กระทำความผิดเนื่องจากการชุมนุมและการแสดงออกทางการเมืองต้องจำกัดกรอบของการนิรโทษกรรมเฉพาะ มิให้รวมถึงมิติทางแพ่งและทางทุจริต โดยต้องเป็นการสร้างประโยชน์ให้กับประชาชนและประเทศไทยในภาพรวมอย่างแท้จริง
- (๖) ไม่เห็นด้วยกับแนวทางการดำเนินงานของกิจกรรมปฏิรูปที่ ๓ เนื่องจากความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยในปัจจุบันไม่ได้เกิดจากความแตกต่างทางอุดมการณ์ แต่เกิดจากความเหลื่อมล้ำในการบังคับใช้กฎหมายเป็นปัจจัยหลัก และจากสภาพการณ์ปัจจุบันที่กฎหมายกำกับกับการชุมนุมทางการเมืองมีผลบังคับใช้แล้ว (พ.ร.บ. การชุมนุมสาธารณะ พ.ศ. ๒๕๕๘) ซึ่งการนิรโทษกรรมจะส่งผลกระทบต่อสภาพการณ์ในสังคมคือ (๑) ยิ่งตอกย้ำความเหลื่อมล้ำในการบังคับใช้กฎหมาย ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตน (๒) ส่งเสริม (Encourage) ให้เกิดการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวมากขึ้นเนื่องจากบุคคลต่างคาดหวังว่าจะได้รับการนิรโทษกรรมในท้ายที่สุด
- (๗) ควรดำเนินการในสภาพการณ์ปัจจุบันคือส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกันทุกฝ่าย และคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำความผิดตามที่กฎหมายได้บัญญัติไว้แล้ว อาทิ การจัดทบทวนการใช้หลักประกันจากกองทุนยุติธรรม

๑.๔ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๔ การเสริมสร้างความเข้มแข็งและความโปร่งใสของการเมืองท้องถิ่น

๑) การพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ (Platform Online) เพื่อระดมความเห็นประชาชนระดับท้องถิ่นต่อการดำเนินกิจการต่าง ๆ ในท้องถิ่น ๒) การส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำกิจกรรมในรูปแบบสภาพัฒนาการเมืองท้องถิ่น ๓) การเลือกตั้งท้องถิ่นทุกระดับโปร่งใสด้วยนวัตกรรม และ ๔) การส่งเสริมเพิ่มเติมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

สรุปผลความคิดเห็น

- (๑) การสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่น นอกจากประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว การสนับสนุนจากรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยในกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง

- (๒) ควรจัดการผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น เพื่อให้การเมืองท้องถิ่นมีความโปร่งใยิ่งขึ้น
- (๓) การแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด ๑๙ ที่ผ่านมา ด้วยการมอบอำนาจการบริหารจัดการให้กับผู้ว่าราชการจังหวัดและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินการต่าง ๆ โดยท้องถิ่นอย่างแท้จริง
- (๔) ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีบริบท ศักยภาพ และภูมิสังคมที่แตกต่างกัน ดังนั้น รัฐบาลควรสนับสนุนท้องถิ่นต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับบริบท ศักยภาพ และภูมิสังคม เพื่อเป็นการส่งเสริมท้องถิ่นอย่างถูกต้องและตรงประเด็น และยกเลิกการดำเนินนโยบายเดียวกันกับทุกกลุ่ม (One-size-fits-all Policy)
- (๕) ในปัจจุบันผู้ว่าราชการจังหวัดไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง แต่มีอำนาจมากกว่าผู้ที่มาจากการเลือกตั้ง และสามารถแทรกแซงการดำเนินการของผู้ที่มาจากการเลือกตั้งได้ ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อเป็นการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

๑.๕ กิจกรรมปฏิรูปที่ ๕ การส่งเสริมการพัฒนาพรรคการเมือง

ส่งเสริมให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมือง และผลักดันให้พรรคการเมืองจัดการเลือกตั้งขั้นต้น (Primary Election) ในแต่ละเขตเลือกตั้งเพื่อคัดเลือกผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งจากสมาชิกพรรค ในแต่ละเขตเลือกตั้งอย่างแท้จริง

สรุปผลความคิดเห็น

- (๑) การเลือกตั้งขั้นต้น (Primary Election) จะสำเร็จได้จะต้องให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นก่อน
- (๒) การส่งเสริมให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในกิจกรรมพรรคการเมืองเป็นประเด็นที่ดี แต่สิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันคือนักการเมืองและพรรคการเมืองอาจไม่ได้ต้องการการพัฒนา โดยปัจจุบันรัฐธรรมนูญฯ ส่งผลให้พรรคการเมืองหลายพรรคต้องปรับตัว ดังนั้น จึงควรพิจารณาและศึกษาให้รอบด้านว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญอาจไม่ใช่สิ่งจำเป็น แต่เป็นการแก้ไขเพื่อประโยชน์ของพรรคการเมืองเอง
- (๓) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคการเมืองและพรรคการเมืองได้มีกฎหมายกำหนดไว้แล้ว อย่างไรก็ตาม กระบวนการการเลือกตั้งตัวแทนพรรคเป็นประเด็นที่ควรได้รับความสำคัญและเข้าไปแก้ไขปัญหาและสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากตัวแทนพรรคอาจมาจากกลุ่มนายทุนมากกว่าประชาชน
- (๔) ควรมีมาตรการ กฎหมาย หรือวิธีการที่จะส่งเสริมให้นักการเมืองมี Self-Esteem และมีความละเอียดต่อการกระทำทุจริตหรือการดำเนินการต่าง ๆ แบบประเพณีญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ และควรมีมาตรการและกฎหมายที่ชัดเจนที่กำหนดบทลงโทษกับนักการเมืองที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมและประพฤติชั่ว
- (๕) ควรพัฒนานักการเมืองในด้าน Competency ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ จริยธรรม ศักดิ์ศรี และควรมีธรรมาภิบาลในการบริหารประเทศ
- (๖) ควรระบุข้อกำหนดการรับสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และการเลือกตั้งท้องถิ่น สมาชิกสภาจังหวัด ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล หรือตำแหน่งอื่นใดที่ต้องมีการเลือกตั้งเป็นองค์ประกอบ โดยกำหนดว่าต้องเป็นบุคคลธรรมดา ไม่มีกิจการรับเหมา กิจการรับจ้าง การถือหุ้นต่าง ๆ การทำความผิดแพ่ง อาญา แม้แต่ลหุโทษก็ไม่ได้ รวมไปถึงภรรยาและบุตร ญาติพี่น้อง หากมีกิจการที่อาจแสวงหาประโยชน์ในอนาคตก็ไม่ได้